

Auf Regen folgt Sonnenschein

Lekcja z wykorzystaniem „papierowego teatrzyku” kamishibai

Magdalena Lyska

Scenariusz lekcji

Poradnik metodyczny do języka niemieckiego dla II etapu edukacyjnego wprowadzanego jako I język obcy w klasach IV–VIII SP oraz jako II język obcy w klasach VII–VIII SP

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Beata Luc
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

Poziom:

szkoła podstawowa, wariant II.1 podstawy programowej

Temat:

„Auf Regen folgt Sonnenschein”. Lekcja z wykorzystaniem „papierowego teatrzyku” *kamishibai*

Klasa, czas trwania zajęć:

V, 90 minut

Cele ogólne:

- poznanie słownictwa opisującego uczucia i emocje;
- utrwalanie słownictwa dotyczącego zjawisk pogodowych i przyrodniczych;
- utrwalanie słownictwa dotyczącego pór roku;
- doskonalenie umiejętności słuchania i czytania;
- doskonalenie umiejętności pisania;
- doskonalenie umiejętności korzystania ze słownika języka niemieckiego i słownika obrazkowego;
- rozwijanie właściwego rozumienia i umiejętności interpretacji terminów i symboli;
- rozwijanie umiejętności pracy w grupie.

Cele operacyjne**Uczeń:**

- potrafi nazwać uczucia;
- potrafi nazwać zjawiska pogodowe;
- umie nazwać pory roku;
- potrafi znaleźć potrzebne informacje w tekście słuchanym i pisanym;
- potrafi napisać fragment historyjki i narysować do niej ilustrację;
- umie korzystać ze słownika obrazkowego;
- potrafi współpracować w grupie.

Metody, techniki i formy pracy:

- metoda papierowego teatrzyku *kamishibai*;
- mapa myśli;
- wykonanie ilustracji wraz z opisem;
- wyszukiwanie informacji z tekstu słuchanego i pisanego;
- powtarzanie i zapamiętywanie wyrazów i zwrotów;
- grupowanie wyrazów, wypełnianie luk, zastępowanie wyrazu symbolem;
- metoda „Walizka i kosz”;
- zabawa językowa „Elfchen”;
- praca grupowa;
- praca indywidualna;
- praca w parach.

Środki dydaktyczne:

- laptop, cztery tablety (do dyspozycji uczniów – słownik internetowy);
- tablica z projektorem;
- rekwizyty, np.: maski teatralne z twarzami Japończyków, lalki japońskie, wachlarz japoński, japońskie drewniane buty – *geta*, miniatuurka skrzynki – *butai*, plansze do skrzynki prezentujące sceny z historii o smoku japońskim, walizka podróżna;
- karty pracy z mapą myśli do uzupełnienia, z emocjami, uczuciami i zjawiskami pogodowymi;
- kartonowa lub drewniana skrzynka na wzór japońskiego *butai*;
- plansze z ilustracjami;
- plansza ze znakiem zapytania;
- puste plansze;
- słowniki języka niemieckiego (polsko-niemiecki, niemiecko-polski);
- słowniki obrazkowe;
- słowniki języka niemieckiego online;
- brystol;
- koperty z obrazkami i opisami;
- czerwony, niebieski, zielony mazak;
- karteczki samoprzylepne;
- kosz;
- źródła internetowe: [opowiadanie za pomocą scenki kamishibai](#), [wiersz „Elfchen”](#), [przykład wiersza „Elfchen”](#) (PDF, 122 kB; dostęp 10.07.2022).

Przebieg zajęć

Część wstępna

Położ na środku klasy „zaczarowaną walizkę podróżną” – *Der Zauberreisekoffer*. Przygotuj przedmioty, które wiążą się z krajem kwitnącej wiśni oraz z teatrem i włóż je do środka (m.in.: maski teatralne z twarzami Japończyków, lalki japońskie, wachlarz japoński, japońskie drewniane buty – *geta*, miniatuurkę skrzynki – *butai*, plansze do skrzynki prezentującą scenę z historii o smoku japońskim). Poproś wybranych uczniów o wyciągnięcie z walizki sześciu rekwizytów, wyświetl na tablicy multimedialnej zdjęcia i obrazki porzucanych przedmiotów wraz z ich nazwami: *die Theatermasken*, *die japanischen Puppen*, *der japanische Fächer*, *die japanischen Holzsandalen*, *der Holz – oder Kartonkasten – Butai*, *das Bild – die Szene mit japanischem Drachen*. Poproś, by uczniowie odnaleźli nazwę prezentowanego przedmiotu i głośno ją przeczytali, korzystając ze wskazówek nauczyciela dotyczących prawidłowej wymowy podczas prezentacji.

Rozdaj karty pracy i poproś uczniów, by w parach uzupełnili brakujące litery kraju, z którego pochodzą rekwizyty oraz brakujące litery w wyrazach *Papiertheater – KAMISHIBAI* und *Puppentheater – BUNRAKU*. Następnie wskaż na cztery rekwizyty z walizki i poproś o dopisanie ich nazw do „papierowego teatru” i „teatru lalek”, tworząc w parach mapę myśli. Poproś chętne pary o zaprezentowanie swoich map myśli z prawidłowym przyporządkowaniem rekwizytów teatralnych. Wskaż na wykorzystanie na dzisiejszej lekcji kartonowej skrzynki *kamishibai* oraz plansz obrazkowych jako formy papierowego teatryku wywodzącego się z Japonii.

Podziel uczniów na grupy, wykorzystując cukierki, na których przypniesz wróżbę podzieloną na części. Uczniowie losują „cukierkowe wróżby” – *Glücksbonbons*. Właściciele takich samych cukierków wchodzi w skład tej samej grupy. Każda grupa składa w całość treść wróżby. Po jej złożeniu wszystkie grupy głośno odczytują wróżbę: *Schau mal hin und hör zu: „Eene mene meck, die Müdigkeit ist weg. Eene mene meck, deine Sorgen sind jetzt weg”*. Wróżba zostaje również wyświetlona na tablicy multimedialnej w celu sprawdzenia poprawności jej złożenia.

Część właściwa

Wyświetl uczniom hasło: *Wir sitzen alle still, Kamishibai bist du hier?* Poproś uczniów, by razem z tobą otwarli skrzynkę *butai* za pomocą hasła, powtarzając je trzykrotnie oraz wyciszając za każdym razem głos. W tym samym czasie otwierasz kartonowy lub drewniany teatrzyk, mówiąc przy tym: *Butai öffnet das Herz und die Augen. Wird die Geschichte für uns überraschend sein?* („*Butai* otwiera serce i oczy, ciekawe, czy ta opowieść nas zaskoczy?”). Uczniowie słuchają uważnie słów podczas otwierania skrzynki, w której pojawia się pierwsza karta – strona tytułowa ze zilustrowanymi bohaterami opowiadania, z jej tytułem (*Tobi und sein Hund Fafik*) oraz imieniem i nazwiskiem autora opowiadania. Kolejnych osiem kart tworzy pełną historię tytułowych bohaterów.

Poproś uczniów o opowiedzenie historii chłopca Tobiasa oraz jego przyjaciela, psa Fafika. Akcja toczy się jesienią w małej miejscowości Wenns. Tobias i jego przyjaciel – Fafik, spędzają ze sobą każdą wolną chwilę, bawią się na podwórku, biegają po łąkach i lasach. Któregoś dnia udają się do lasu. Tam spotyka ich burza z piorunami, podczas której drzewo przygniata Fafika. Tobi i Fafik boją się, są przerażeni. Tobi biegnie po pomoc. Gdy rodzice przybywają na miejsce, pieska już nie ma. Nikt nie wie, co się z nim stało, trwają poszukiwania Fafika, które jednak nie przynoszą rezultatu. Tobi jest smutny, czuje się bezsilny. Nadchodzi śnieżna i mroźna zima. Niestety pieska nie ma nadal. Chłopiec jest smutny, płacze, czuje się samotny. „Gdzie jesteś, piesku?” – pyta. Tęskni za Fafikiem. Mama często pociesza chłopca i powtarza, że „po deszczu wychodzi słońce” – *Auf Regen folgt Sonnenschein* – i piesek wróci do niego, jak tylko będzie mógł.

Jest już wiosna, wszystko kwitnie i się zieleni. Tobi ma cudowny sen, że Fafik żyje i ma się dobrze, biega wśród zielonych łąk i pastwisk, merdając ogonem. Nadzieja znowu wraca, a Tobias zastanawia się, gdzie jego przyjaciel zawędrował.

Któregoś słonecznego, letniego dnia Tobias wraca ze szkoły, a pod domem czeka na niego jego stary przyjaciel Fafik. Chłopiec nie wierzy w to, że wrócił. Jest szczęśliwy i uśmiechnięty. I teraz wie, że mama miała rację, mówiąc: *Auf Regen folgt Sonnenschein*.

Przygotuj duży brystol, na którym narysujesz koło i podzielisz je na cztery równe części, podpisując nazwami pór roku: *Herbst, Winter, Frühling, Sommer*. Podziel uczniów na grupy zgodnie z wylosowaną porą roku. Przygotuj koperty z obrazkami oraz ich krótkim opisem. Poproś, żeby każda grupa uporządkowała je zgodnie z usłyszaną historią, następnie wybrała fragment opowieści związany z nazwą grupy i zamieściła go w miejscu wylosowanej pory roku, tworząc całą historię na plakacie. Plakat powieś w widocznym miejscu, by uczniowie mogli wrócić do treści historii w każdym momencie.

Poproś uczniów, by pozostali w tych samych grupach. Przygotuj dodatkową czystą planszę z dużym pytajnikiem oraz dla każdej grupy jedną białą planszę. Włóż planszę z pytajnikiem do kartonowej skrzynki *butai*. Poproś uczniów, by stworzyli fragment

historii, w której narysują, opiszą i opowiedzą o przygodzie Fafika zimą, wiosną lub wiosną, gdy zaginął. Wskaż pomoc w formie słowników obrazkowych, słowników języka niemieckiego wypożyczonych z biblioteki szkolnej oraz słowników internetowych udostępnionych na tabletach, które mogą być przydatne w poszukiwaniu słownictwa do opisu fragmentu historii. Poproś każdą grupę o prezentację swojej historii na forum klasy. Podkreśl, że uczniowie będą oceniać pomysł, a nauczyciel doceni wkład pracy i zaangażowanie w budowanie własnych opowieści *kamishibai*.

Część podsumowująca

Wybierz chętnych uczniów, by podkreślili na plakacie w historyjce kolorem czerwonym uczucia towarzyszące chłopcu w każdej porze roku, kolorem niebieskim zjawiska pogodowe, a zielonym przyrodnicze. Pozostali uczniowie mogą pomagać i wskazywać na wyszukiwane słowa, wyrażenia i zwroty.

Rozdaj kartę pracy każdemu uczniowi. Na karcie pracy będą widnieć dwie kolumny: *Gefühle und Emotionen* oraz *Wetterscheinungen* wraz z rzeczownikami określającymi uczucia i emocje oraz zjawiska pogodowe (*die Angst, das Glück, die Liebe, die Freude, die Wut, die Traurigkeit der Sturm, das Gewitter, der Regen, der Sonnenschein*). Poproś, żeby uczniowie wpisali je do odpowiednich kolumn. Następnie w parach porównali swoje skojarzenia, prowadząc krótki dialog, którego przykład znajduje się w karcie pracy. Podkreśl, że każdy uczeń może inaczej zinterpretować uczucia i emocje towarzyszące zjawiskom pogodowym, dlatego warto ze sobą rozmawiać.

Podejdź do plakatu, gdzie w górnej części koła znajduje się morał opowiadania: *Auf..... folgt.....* W miejscu zjawisk pogodowych narysowane są symbole – chmura z deszczem oraz słońce. Poproś wybranego ucznia, aby dużymi literami nad symbolem uzupełnił brakujące wyrazy.

Następnie wykorzystaj słowa wróżby: *Schau mal hin und hör zu: „Eene mene meck, die Müdigkeit ist weg. Eene mene meck, deine Sorgen sind jetzt weg”* i poproś, żeby uczniowie głośno przeczytali powiedzenie, które jest morałem opowiadania.

Przygotuj walizkę i kosz. Rozdaj karteczki samoprzylepne. Wyjaśnij uczniom, że do walizki wrzucają wszystko to, czego się nauczyli, co im się spodobało i co było ciekawe na lekcji. Zapisują to na kartce, a następnie „pakują do walizki”. Do kosza zaś wyrzucają to, co uznali za niepotrzebne, co im się nie podobało. Poproś chętnego ucznia o przeczytanie zapisów znajdujących się na karteczkach umieszczonych w walizce i koszu. Dzięki tej metodzie uczniowie wyrażają swoją opinię na temat przeprowadzonej lekcji, a nauczyciel otrzymuje informację zwrotną, czy historia była ciekawa.

W ramach zadania domowego poproś uczniów o napisanie wiersza składającego się z jedenastu słów na temat przyjaźni, pór roku lub uczuć. Wyświetl przykład na tablicy multimedialnej:

- *Hellblau;*
- *Der Himmel;*
- *Wolken ziehen vorbei;*
- *Ich schaue ihnen nach;*
- *Frühling.*

Wyjaśnij uczniom, że wiersz składa się z 11 słów i 5 wersów, które mają określoną formę i strukturę:

- 1 słowo – podmiot: przedmiot, uczucie, zjawisko;
- 2 słowa – co dzieje się z podmiotem z pierwszego wersu?
- 3 słowa – jaki jest/gdzie się znajduje podmiot z pierwszego wersu?
- 4 słowa – jakie towarzyszą nam uczucia, reakcje, odczucia, gdy myślimy o podmiocie?
- 1 słowo – podsumowanie/pointa.

Zwróć uwagę, że wiersz nie musi się rymować, ważne jest, by zawierał wszystkie wskazówki dotyczące budowy i tematu.

Komentarz metodyczny

- Zilustruj wydarzenia na kartach o formacie pasującym do wykonanego kartonowego *kamishibai* bądź zakupionej skrzynki (wówczas pasują karty o wymiarach 37 × 27,5 cm). Naklej tekst do odczytania na odwrocie każdej ilustracji. Wsuwaj i wysuwaj płynnie karty przed uczniami, opowiadaj tekst przyklejony do odwrotu karty, stojąc za pudłem teatrzyku. Na każdej karcie przedstawiony jest kluczowy element opowiadania, dzięki temu łatwiej jest zrozumieć przedstawiane treści i aktywnie śledzić opowiadanie.
- Każdy element pracy na lekcji wiąże się z opowieścią, dlatego nauczyciel stale musi wspierać uczniów w pracy nad nowymi fragmentami opowiadania, obserwować i pomagać, dając wskazówki do dalszego działania w poszukiwaniach słów, skojarzeń i brakujących wyrazów.
- Nauczyciel powinien obudzić w uczniach motywację wewnętrzną, pozwolić rozwijać im wyobraźnię i kreatywność, inspirować do twórczej pracy nad ilustracją i opisem do „papierowego teatrzyku”, odkrywać talenty i zdolności uczniów, wreszcie – nagradzać ich pozytywnym słowem, uśmiechem, cukierkiem i plusami za aktywność, zaangażowanie oraz pomysłowość.
- Jeżeli uczniom spodobała się lekcja z *kamishibai*, to nauczyciel może przygotować kolejną lekcję tego typu, opierając się na gotowych tekstach (Leichte Lektüren DaF- A1). Są one wydawane zarówno przez wydawnictwa polskie, jak i niemieckie. Uczniowie samodzielnie mogą przygotować ilustracje do wybranych opowiadań.

Kompetencje kluczowe

- Posługiwanie się językiem obcym – uzyskiwanie i przetwarzanie informacji.
- Kompetencje społeczne – wymiana informacji, współpraca w grupie.
- Kompetencje w zakresie uczenia się – poszukiwanie i korzystanie ze wskazówek, organizowanie własnego procesu uczenia się.
- Świadomość i ekspresja kulturalna – rozwijanie twórczych umiejętności, wyrażenie idei za pośrednictwem obrazu i opowiadania.

Dostosowanie do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)

- Uczniów niedosłyszących i niedowidzących należy posadzić blisko nauczyciela, aby ułatwić im percepcję słuchowo-wzrokową podczas prezentacji teatrzyku *kamishibai*.
- Uczniom niedowidzącym można powiększyć czcionkę na karcie pracy (zadanie 2).

- Uczniów z niedostosowaniem społecznym lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym podczas pracy w grupie/w parze należy motywować do aktywności, zachęcać do kontaktów i współdziałania.
- Uczeń zdolny może przygotować plansze z dalszymi losami bohaterów historyjki, opisać je oraz opowiedzieć kolegom i koleżankom o ciekawych przygodach Tobiasza i Fafika na kolejnej lekcji.

Nauczanie zdalne

- Można przesłać uczniom karty pracy w pliku DOC lub PDF, gdzie będą oni mogli samodzielnie tworzyć mapy myśli lub łączyć zjawiska pogodowe z emocjami i uczuciami.
- Można opowiedzieć historyjkę metodą *kamishibai* lub nagrać historię w formie „papierowego teatru”, a potem wyświetlić ją uczniom na zajęciach online za pomocą udostępnienia ekranu.
- Jeżeli masz możliwość podziału uczniów na „pokoje”, podziel ich i obserwuj zmagania grup w tworzeniu opisu fragmentu historii.
- zamiast brystołu można udostępnić ekran jako tablicę, na której będzie widoczny krąg pór roku. Porzucane obrazki z opisem można wkleić do pór roku po wskazaniu przez ucznia numeru obrazka.
- Można wykorzystać czat, który pozwoli na pisemne wyjaśnienie wszelkich wątpliwości i udzielania odpowiedzi na pytania podczas pracy nad opowiadaniem.

Magdalena Lyska – absolwentka III Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Sosnowcu oraz Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie. Nauczyciel dyplomowany w Zespole Szkół Technicznych nr 1 w Chorzowie z 15-letnim stażem. Specjalista w zakresie rozwijania kompetencji interkulturowej oraz kompetencji kluczowych w obszarze języka niemieckiego. Autorka pięciu innowacji pedagogicznych: *Rozwój kompetencji interkulturowej w nauczaniu języka niemieckiego; Przez język do kultury, przez kulturę do języka; Rozwijamy kompetencje zawodowe; Język niemiecki zawodowy bez barier, Otwórz własne drzwi do sukcesu!*.